

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen VIII. De Luxuria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

EXAMEN VIII.

De Legibus in particulari circa materiam sexti
Mandati Decalogi de luxuria
specialiter.

CAPVT PRIMVM.

De peccatis cordis, oris, auditus, visus & tactus
contra sextum praeceptum.

§. 1.
Cordis
luxu-
ries.

I.

DE sensuum delictis faciendum periculum: quoniam modo corde hoc sextum praeceptum: Non moechaberis, frangitur? Aut desiderando rem illicitam; quod quidem desiderium ab obiecto speciem desumit, ut si cupis simplicem fornicationem, aut adulterium perpetrare. Delinquitur ulterius per morosam delectationem de re mala: si quidem sit de cogitatione tantum sine voluntatis consensu, peccatum non est; debet enim ad hoc, ut sit peccatum mortale, esse perfectè voluntaria: ut autem veniale sit sufficit quaelibet negligentia. Porò huiusmodi delectatio eiusdem est speciei cum opere praesente cogitatio; quidquid alij postea citandi senserint.

§. 2.
Oris li-
bido.

2. Quando nemore grauitè aut leuiter delinquimus? Locutio rerum turpium ex se res indifferens est: ob curiositatem tantum, vel leuitatem, sublato periculo, aut alio malo fine, veniale peccatum est; ob delectationem autem est peccatum quale res, de quibus est sermo: si res sint mortales, etiam locutio mortalis erit: si veniales, veniales. Ob delectationem verò ex narratione non excedit venialem culpam; cauenda tamen huiusmodi locutio propter periculum frequenter imminens.

§. 3.
Auditus
& visus
malitia.

3. Quidnam de auditu, aut visu comœdiarum? Repraesentantes comœdias res turpes continentes, vel eo modo ut ad venerem ut plurimum excitent, mortaliter peccant. Porò audientes ob scientiam, ob aliquem bonum finem, non peccant, ob curiositatem, aut leuitatem, venialiter delinquent; ob delectationem veneream ex ipsis consurgentem, vel cum probabili periculo illius, lethaliter excedunt. Id quod de scriben

scribentibus aut pingentibus res turpes, idem de legentibus turpes libros affirmo.

4. *Turpis aspectus malitiam distinguit.* In aspectu equidem duplex delectatio, una rei visæ ob qualitates naturales: & hæc si sit rerum turpium ob delectationem tantum naturalem, omni periculo sublato transeundi ad veneræam delectationem, venialis culpa tantum est: partium tamen generationi deseruentium, practicè loquendo, periculosis aspectus est sub mortali: quia nimia commotio spirituum: nisi leuissimus seu pertransennam talis esset aspectus. Altera delectatio est rei visæ ob delectationem veneræam, vel cum probabili periculo illius, & hæc est mortale peccatum. Aspectus ob curiositatem culpam venialem non excedit, modò periculum omne seclusum sit transeundi ad delectationem carnalem; enim verò si esset aspectus partium, quas pudor velat, vel ipsius concubitus; speculatiuè quidem non damnarim practicè autem sub mortali damnandum existimo ob periculum faciliter transeundi ad illicita: consulatur cuiusvis complexio, & atas.

5. *Quid de ornatu corporis aspiciendo à feminis, seu viris dato sentendum?* Si sit animo, vt quis aut quæ carnaliter admetur, mortale crimen est: si alio bono fine vt maritus, v.g. aut vxor alliciatum, non est peccatum; si fiat non malo fine, sed ob naturalem fastus inclinationem, veniale tantum erit, aut aliquando nullum.

6. *Munera ne repr. banda sub mortali?* Munerum missio ex prauo affectu mortale est; si affectus prauus mortaliter sit: si venialis tantum, solummodo veniale crimen erit.

7. *Venio ad tactum malitiam, qua quidem in pudicitia vocatur. Distingue tactum qualitate.* Triplices sunt tactus. Primò, in signum amoris, & motu patriæ. Secundò, causa delectationis concubitus. Tertiò, causa delectationis ipsius tactus secundum se considerati, vt est delectabilis secundum qualitates naturales. Igitur oscula, amplexus & tactus quicumque ex se, & ex solo obiecto res quædam indifferentes sunt. Si fiant primo modo causa amicitie, liciti sunt, & delectatio inde consequens etiam licita est. Si fiant secundo modo causa veneræ delectationis, mortalia peccata sunt inter solutos (seu non coniuges) siue exerceantur tanquam dispositiones quædam ad concubitum siue tanquam signa, quibus imaginationi repræsentetur idem concubitus, quasi ea ratione fruantur concubitus delectatione. Si autem tertio modo fiant ob solam delectationem sensibilem, non sunt le-

§. 4.
Tactus
turpitudi-
do.

136 *Moralis Theologia Tract. I. Leges,*
thalia peccata; sed venialia, nisi admisceatur delectatio ve-
nerca; practicè tamen vitandi sunt sub mortali, ob pericu-
lum adducendi delectationem concubitus, vel venercam. Et
quidem antiqui Doctores tactus ob solam delectationem
sensibilem non vocant libidinosos: hi enim sunt qui fiunt
propter delectationem peccati mortalis in materia lux-
ria: vnde huiusmodi tactus potius delectabiles secundum
sensum tactus, quam libidinosos appellarim. Hinc colligo
omnem tactum libidinosum inter solutos mortale peccatum
esse.

8. *Quid de tactibus in pudendis?* Ob solam delectatio-
nem sensibilem practicè sunt mortalia, pro ratione periculi;
& ideo vitandi profus. Quid enim conferat speculatiue esse
licitos, si illiciti prahenduntur in praxi?

9. *Possunt ne aliqui tactus à femina, seu viro permitti?* Cùm
quis aut quæ credit honesto amore alterum moueri, permit-
ti possunt; in dubio autem attendendum cuius generis sint,
an ex iis, qui palam fiunt, & pudici reputantur, an ex aliis
qui tenebras querunt, & impudici.

10. *Quid de tactibus ob solam curiositatem?* Si sint in par-
tibus honestis, venialem culpam non excedunt; in impudi-
cis propriis, probabile, non esse mortalia; in alienis autem
præcipuè si alter sit scus, speculatiue loquendo venialia
possunt esse: practicè tamen sub mortali vitandi ob peri-
culum.

CAPVT II.

De septem Luxuria speciebus.

§. I.
Simplex
fornica-
tio.

11. *Quotnam Luxuria species?* Septem; Fornicatio simplex,
Adulterium, Incestus, Stuprum, Raptus, Sacrile-
gium & vitium contra naturam, species quidem morales
dixerim, non phycas.

12. *Quidnam est simplex fornicatio?* Concubitus naturalis
soluti cum soluta. *In quonam huius deformitas posita est?* In
eo, quod ex ea non possit sequi commoda institutio, & pro-
motio prolis ad perfectum statum.

13. *Num mortale semper?* Ita planè, nullo enim in casu
est licita ex iure naturali.

14. *An concubitus cum infideli sacrilegium sit?* Minimè,
sed fornicatio grauior in eadem specie.

15. *Quid*

15. Quid de concubitu cum alterius sponsa de futuro? Non excedit simplicem fornicationem; quia foemina nondam illius viri est.

16. Coitus verò presbyteri, clericus in sacris constituti, aut Religiosi cum soluta sacrilegium ne est? Ita planè; ex vno etenim complice actus specificatur.

17. Quidnam simplici fornicationi addit concubitus? Nihil nisi aut consuetudinem fornicationis cum illa, vel retentionem eius in domo tanquam vxoris.

18. Quidnam stuprum? Concubitus viri cum foemina virgine, quo eius corrumpitur integritas, maximè si per vim fiat. Num soluta sit speciale peccatum à simplici fornicatione? Si ipsa sponte consentiat, non est peccatum speciale speculatiuè loquendo; at quoad mortalem æstimationem est, vnde etiam est stuprum, quando consentit existens sub cura parentum.

§.2.
Stuprum

19. An vir virginitatem amittens speciale peccatum committat? Negatiuè respondeo: aureola tamen amittitur per quamcunque voluntariam pollutionem. Num in virgine virginitatis circumstantia sit explicanda? Quando violatur virginalis integritas, exponenda: fecus si tantum per voluntariam pollutionem etiam procuratam aureola amittatur.

20. An ad stuprum requiratur foeminam sub cura parentum adesse? Minimè; quia moraliter loquendo, non habet foemina sui corporis dominium.

21. Quidnam adulterium? Luxuriæ peccatum est, quo fides coniugalis violatur, & fit ad thorum alienum accessus; vnde dupliciter est contra castitatem, & quia fit accessus ad non suam, & quia ad coniunctam alteri per matrimonium.

§.3.
Adulterium.

22. Num peccatum hoc habeat malitiam adulterij, etiam si vir consentiat in sua vxoris concubitu? Ita planè; quia ipsum offenditur Sacramentum.

23. Sufficit ne matrimonium esse ratum? Sufficit; quia licet non fuerit consummatum, iam illa foemina illius viri est.

24. Num exprimendum delictum coniugati cum coniugata? Exprimi debet; quia duplicem malitiam illi committunt.

25. Potest ne adulter petere debitum ab vxore? Potest antequam, citra actionem.

26. *Exprimendus ne est coniugij status etiam in peccatis contra naturam?* Exprimendus quidem ob iniuriam thori.

§. 4. *Incestus.* 27. *Quid incestus?* Luxuriæ peccatum cum consanguinea, vel affine intra gradus prohibitos, grauius peccatum adulterio.

28. *Gradus consanguinitatis differunt ne specie à gradibus affinitatis?* Si comparentur gradus cuiusque inter se, probabilius est distingui, saltem quoad prohibitos iure naturæ: qui verò humano iure tantum prohibentur, non videntur specie differre. Inter affines autem primus gradus specie differt, non in reliquis.

29. *Intra quem gradum est copula cum consanguinea sponsa?* Incestus est intra primum gradum: vt etiam cum consanguinea vxoris, vsque ad quartum, etiam si matrimonium tantum ratum sit.

30. *Num inter tutorem & pupillam incestus, vel inter Confessarum & pœnitentem?* Minimè, nisi metaphoricè. An in peccatis contra naturam incestus malitia? Ita planè.

§. 5. *Raptus.* 31. *Quid est raptus?* Peccatum luxuriæ, quo persona aliqua abducitur cum violentia ad turpem actum cum ea exercendum.

32. *Num sponsa de futuro raptus sit?* Non est raptus si abducatur illa ad consummandum cum ea matrimonium prius ratum: at si ad turpem actum exercendum, raptus erit.

33. *Quotnam raptoris pœna?* Dux præcipuè: Vna, vt raptor alienæ sponsæ publica pœnitentia multetur: altera, vt sine spe coniugij maneat.

§. 6. *Sacrilegium.* 34. *Sacrilegium sexta species luxuriæ quidnam?* Peccatum luxuriæ, quo persona Deo sacra, vel locus per actum venereum foedatur. *Quot modis potest sacrilegium huiusmodi contingere?* Quatuor. Primò, si persona sacra consentiat, vel delectetur deliberatè de venereo. Secundò si persona non sacra in actum venereum cum persona sacra consentiat. Tertio, si vtraque sacra sit. Quarto, si venereus actus fiat in loco sacro illicitè, vel licitè in coniugatis absque necessitate.

35. *Habens votum solenne, & simplex, satisfacit ne, si vnum in confessione exprimat?* Ita planè, sicut & Religiosus in saceris; quia vnum specie sacrilegium committunt.

36. *Persona sacra cum sacra quotuplex sacrilegium?* Duplex planè. *Committitur ne sacrilegium per desiderium libidinosum, vel turpem actum in loco sacro?* Minimè.

27. *Quidnam*

37. *Quidnam autem loci sacri nomine intelligitur? Locus* quicumque publicus Episcopi auctoritate consecratus. Dormitoria non sacer locus, nec sacristia, nisi celebretur in ea.

38. *Possunt ne cum sacrilegio alia luxuriei species copulari?* Ita planè, nempe Incestus, Stuprum, Adulterium, &c.

39. *Quidnam est peccatum contra naturam, quod speciei se-* §. 7.
prima locum obtinet? Actus omnis, ex quo humana generatio Contra
sequi non potest; grauiſſimum quidem inter peccata luxuriei natu-
delictum. ram.

40. *Quotnam species huius criminis? Quatuor.* Mollities, Innaturalis concumbendi modus, Sodomia, Bestialitas. Scio probabile esse omnes esse vnius speciei, sed in has distingui probabilius assero.

41. *Quid est mollities? Qua quæritur voluntaria pollutio* extra concubitum, causa venereæ delectationis.

42. *Ea qua in somnis accidit, est ne peccatum? Secundum* se minimè, ex causa antecedenti esse potest, si sit ex tali decubitu apposita ex intentione ad hunc finem, vel deliberatè quis in eam consentiat, de eaque delectetur, ob delectationem veneream inde secutam.

43. *Quid de ea, qua in vigilia contingit? Si ex causis natu-* ralibus exoriat, ut complexione, visione, ex contactu necessario rerum venerearum, equitatione, & similibus, & sit præter intentionem, nullum est peccatum, modò non sit probabile periculum deliberati consensus in illam; quare operam dare causæ, ex qua præuideatur secutura pollutio, si quis possit, & teneatur eam auferre, peccatum erit: si habeat autem ius ad causam, ut ad hauriendum merum, &c. non tenetur auferre. Porro possunt cum mollitie alia peccata interuenire cogitando in alias luxuriei species.

44. *Quidnam est innaturalis concumbendi modus? Per quem* vir, seruato sexu, & debito vase concumbit cum fœmina modo indebito, ita ut impediiri possit generatio per effusionem seminis extra vas. Multis modis id præstari potest, omnes tamen valent exerceri absque peccato mortali, si absit periculum impediendi generationem: imò à peccato veniali modus hic potest liberari, si propter ægritudinem, aut aliam rationem vir aliter non potest accedere.

45. *De Sodomia quid dicendum? Duplex est, quedam im-* perfectior, qua seruato debito sexu, non seruatur debitum vas; graue peccatum, sed ob quod pœnæ non incuruntur, Ciuili, vel Canonico iure constitutæ. Altera perfecta, qua ex
affectu

affectu ad^m debitum sexum vir decumbit cum viro; quare proprie Sodomia constituitur ex affectu ad personam indebiti sexus: ad incurrendas autem pœnas exigitur consummatio venerei actus in vase indebito. Hinc colligo coniunctionem scœminæ cum scœmina esse quidem Sodomiam perfectam ex affectu ad personam indebiti sexus; propterea minimè pœnas incurrere debere; quia non adest, nec adesse potest consummatio venerei actus indebito vase. Verùm non ultra progredi huius affectus malitiam reor, ac si vir accederet ad puerum facie ad faciem tanquam ad scœminam, &c.

46. *Quid bestialitas?* Qua cum re animata sentiente concumbitur non eiusdem speciei cum homine.

47. *Quid de commixtione cum dæmone?* Etiam est irreligiositas quædam & superstitio: & licet semper sit eiusdem speciei, ex affectu tamen ad virum, vel ad scœminam, in cuius forma Dæmon apparet, esse potest etiam fornicatio, vel Sodomia.

48. *Ordinem horum delictorum gravitatis expendere.* Minimè gravis est mollities; tum innaturalis concumbendi modus intra vas, ita ut generatio possit impediri, terribè concubitus cum scœmina extra debitum vas; quartò Sodomia, quintò bestialitas. Hinc nonum præceptum etiam expositum habes.

CAPVT III.

Praxis circa sextum mandatum ex Societatis IESV Doctoribus.

§. I. 49. **R**ogo, an concubitus hic hominis soluti cum muliere soluta possit fieri sine peccato mortali? Peccatum quidem est, sed dari posse de eo inuincibilem ignorantiam Tannerus 1. 2. d. 2. quæst. 9. dub. 1. affirmat; quia naturalis commixtio est.

Tann. 50. Num scœminam pati vim, si repugnet conitu, clamoribus, mortaliter delinuat? Afferit Tanner. q. 1. dub. 3. n. 56. non esse peccatum. Addo meritorium actum huiusmodi animi contra voluptatem, & brachiorum contra vim renitentiam.

51. Potest ne scœmina ob timorem mortis vim pati in pudicitiam, suspendendo consensum? Aliquis ex externis asseruit; quia merè passivè se habens, & nolens consentire, non tenetur mori, aut infamiam pati. At tamen cum

Salas. 1. 2. tom. 1. tract. 3.

tract. 3. disp. 3. sect. 1. n. 31. minimè licere, quia exponere se periculo consentiendi est intrinsecè malum, præcepto negatiuo prohibitum, quod obligat in omni euentu, & cum quouis incommodo.

52. *Stuprum, seu virginis fœmina repugnantis deflorationem consequi scio obligationem, stupratam in uxorem accipiendi, vel De stuprum decenter pro suo statu dotandi. Rogo, an si non vi, aut dolo, sed pro importunis precibus, ac vehementibus blanditiis paruit fœmina, dicendum sit vi corruptam ducendi, aut dotandi obligatione teneri?*
Communitè affirmant Doctores. Attamen probabile reputat Turrianus 2. 2. d. 30. dub. 1. nu. 15. hominem de sola vi, in dolo teneri, quia preces, & blanditiæ non minuunt, sed augment potius voluntarium: nisi procedant à persona cui puella reuerentiam debeat exhibere.

53. *Interuenient matrimonij promissiones, certum est teneri virum eam ducere: Rogo autem, si promissio uerit facta, an teneatur?* Ita planè, si virgo fictionem ex viri nimia exaggeratione calere non potuit. Aliqui enim ita promittunt, ut nisi nimium stulta sit fœmina, fictionem facile possit agnoscere. Liberatur quidem ab huiusmodi obligatione vir longè nobilior, & opulantiior, si puella sciuit; & secundum aliquos etiam si ignorauerit. Sanchez de Matr. tom. 1. l. 1. d. 10. Profecò Præpositus fictum promissorem à nuptiis excusat 3. b. q. 9. dub. 4. n. 46. quia promissio ficta non parit obligationem, cum damnum illatum potest pecunia reparari. At non auderem à communi prima sententia recedere.

Sanch.
Præp.

54. *Potest ne obligatio ducendi, aut dotandi aliquibus ex causis cessare? Quibus de causis dissoluntur sponsalia, dissoluitur etiam huiusmodi obligatio promissionis, manente solummodo obligatione compensationis pecuniariæ. Quæ quidem etiam cessaret, si vir non virginem deprehendisset.* Sanchez citat. At quocumque ex capite obligatio contracta sit, cessat, si puella postea nuptiis æquè commodis diligeretur, ita ut nihil detrimenti sustineat. Lessius l. 2. c. 10. dub. 2. n. 11. *Quid si quis fictè promisit, sciens esse corruptam? Probabile est, non teneri ducere, sed solummodo pecuniam soluere.* Lessius consulatur.

Sanch.
Less.

55. *Franciscus voto Religionis adstrictus sub vera promissione coniugij virginem violauit: quidnam præstandum? teneri ne voto, an promissioni satisfacere? Respondet Lessius lib. 2. cap. 10. dub. 4. num. 32. teneri ad matrimonium; quia obligatio promissionis coniugij cum defloratione, cum sit iustitiæ, soluit obligationem voti, quæ est Religionis.* At Layman.

Less.

Layman.

Laym.

Layman. l. 5. r. 10. p. 1. c. 2. n. 5. putat ad votum teneri; quia promissio facta puellæ post votum non tenet; Deus enim in corpus illud dominium iam per emissum votum acquisierat. Tenetur saltem puellam ducere, ratione damni illati, sicut qui deflorasset absque voto, sub ficta coniugij promissione? Non, quia qui fictè promittit, tenetur promittere ex animo: qui verò promittit post votum, promittere non potest.

§. 3.

De adul-
terio.

Less.

56. *An maritus possit tuta conscientia uxorem comprehensam in adulterio interficere?* Aliqui ex externis asseruere, quorum sententiam Lessius l. 2. c. 9. dub. 5. n. 16. probabilem iudicauit, quia in l. merito ff. de adulterio, & in l. Gracchus, eodem titulo, maritus instituitur iustitiæ minister, eique datur facultas eam occidendi, non secus ac post causæ cognitionem, & sententiam latam, datur carnifici. At tanti viri venia, falsam reputari illam opinionem; quia c. inter hæc Nicolaus Pontifex asserit non licere secundum leges Ecclesiasticas uxorem adulteram interficere.

57. *Potest ne saltem maritus dimittere uxorem propter occultum adulterium, quod probare non potest;* Ita planè, scandalo excluso; quia licet in c. significasti, & c. parro, de diuortio, prohibetur diuortium ante Ecclesiæ iudicium etiam in casu adulterij; tamen hæc lex in fraudis presumptione fundatur; qua cessante, etiam in particulari cessat. Et cum probationis defectus non sit ex culpa sua, sibi potest ius dicere, & fugax uxorem derelinquere. *Rebellus parti. 2. lib. 2. quest. 17. num. 2.*

Rebell.

58. *Quis separatur ritè ab adultera, aut quæ ab adultero viro separatur: postmodum emendata coniux, aut maritus emendatus sæpe & instanter petit rursus thoro admitti; negante uxore, aut marito: potest ne illa ingredi Monasterium? Potest ne ille Ordines suscipere?* Ita planè, quia non potest alter alterum cogere coniugem, vt de suo statu incertus perpetuò maneat. *Coninch. de sacram. d. 35. dub. 5. concl. 4. num. 26.*

Conin.

Molin.

59. *Accipit uxor lucrum ex adulterio; tenetur ne marito restituere?* Affirmat Molina de iust. t. m. 1. tract. 2. d. 94 quia ipse est dominus actuum coniugalium vxoris. Nisi accepisset ab eo, qui alienare non potest, vt Religioso, aut filiofamilias. Id autem vxor secretò gerere tenetur, ne suæ famæ deroget. At Lessius l. 2. cap. 10. dub. 6. n. 46. contrarium probabilius docuit; quia iniuria adulterij non est pecunia compensabilis, & mulier quamuis ex fornicatione illicitè acquirat, licitè retinet acquisita.

Less.

6. Supponit quis filium ex adulterio inter legitimis uxoris adultera alendos, addicendos hereditari: ad quidnam teneatur? Non solum debet alimenta, sed & damnum hereditatis restituere, quæ legitimis filiis adimitur: seu, si foemina sit, damnum dotis, quam tradidit vir existimans propriam filiam esse. Sic Lessius lib. 2. c. 10. dub. 6. n. 46. addens foeminam adulteram etiam teneri simul cum adultero. Scio tamen alios probabiliter asseruisse solum adulteram teneri, quæ prolem supposuit; quia adulter non est causa proxima horum damnorum, sed remota.

61. Quis in adulterio deprehenditur, à marito adultera inuaditur, illum cum moderamine inculpata tutela occidit: teneatur ne damna ex nece illa obuenientia resarcire? Affirmat Rebellus 1. 2. lib. 3. n. 12. quia ipse illum per adulterij iniuriam prouocauit. At Lessius lib. 2. cap. 9. n. 17. negat; quia habuit ius illum occidendi, vt se defenderet: & ille non habuit ius eum inuadendi.

62. Quoniam in gradu incestus cum consanguinea uxoris priuat virum à iure debitum petendi? Comitulus lib. 1. q. 138. n. 2. ultra secundum gradum extendit. At alij ex nostris in primo & secundo gradu impedire asserunt, in alijs minimè; quia de iis Canonicum non disposuit.

63. A quoniam vir ille incestureus potest dispensari ad petendum debitum? Ab Episcopo, vel à confessario regulari deputato à superiori Monasterij specialiter (quæ deputatio durat ad libitum superioris, & per eius mortem expirat) in sacramento confessionis, & in Religionis domibus & Ecclesijs tantum. Idque ex quodam priuilegio concessio Monachis Monasterij S. Benedicti Vallisolerani. Nostræ Societatis confessarij dispensant ex priuilegio specialiter à P. Prouinciali communicando. De illo autem Benedicti Monachis priuilegio agit Lezana tom. 1. v. affinitas n. 4. §. 5.

64. Scio omne peccatum contra votum esse sacrilegium: Requiram, an si quis ad franandam libidinem simplici se supra solum voto illiget, duplici piaculo inhiatur? Vnico actu ea vota violare vnicum crimen est; quia eandem Religionis virtutem violauit.

65. Scio, attactus manuum in chreis secundum consuetudinem non esse illicitos, sicut nec oscula urbanitatis gratia, ubi huiusmodi consuetudo viget: rogo num foemina agnosens vnum aut alterum non sint honesto geri, teneatur aut osculum, aut manuum controuersionem abnegare? Minimè, dum proprii conscientie periculum abest; quia actio illa indifferens, accidentaliter

- Filliuc.** taliter deturpatur à complice. *Filliucius tom. 2. lib. 30. cap. 10. num. 198.*
- Fagund.** 66. *An inter coniuges quilibet tactus sint liciti, quaecumque oscula?* *Fagundez tom. 2. in Decal. tract. 30. ap. 10. n. 195.* affirmat licere, quoties non adest pollutionis periculum. Ego à piaculo veniali non excuso propter mollitudinem nimiam speciatim in obscœnis indicatam.
- Sanch.** 67. *An mortiferum, virile membrum in os uxoris immittere?* Negat *Sanchez tom. 3. de Matr. tom. 2. lib. 9. d. 17. num. 15.* At cum aliis audirem oblicere tanto Doctori id non esse simpliciter osculum pudendorum, sed quendam ad peccatum diuersæ speciei, id est, præposteram venerem autum. Vnde
- Fagund.** *Fagundez asserit tom. 2. in Decal. lib. 6. cap. 3. num. 59.* lethale piaculum.
- Sanch.** 68. *Pono coniuges tactibus libidinosis, aut osculis dare operam, vel ad excitandum & conseruandum conjugalem amorem vel ad copulam excitandam: rogo, an sit licitum, si cum periculo pollutionis, aut cum pollutione fiat?* Certè *Sanchez d. 45. num. 35.* asserit licere, dum periculum pollutionis accidit ei, qui nec oscula petit, neq; tactus: sed passus est. Item dum qui petit, præter intentionem polluitur; quia vterque dat rei licitæ operam, à qua ob pollutionis periculum non tenetur abstinere. At *Præpositus in 3. part. quart. 6. dub. 25. num. 186.* affirmat non licere; quia periculum hisce in casibus potest per legitimam copulam præueniri, vel non potest. Si potest, ille, qui motum sentit, tenetur eam petere sub mortali. Si non potest, tenentur ab illis tactibus abstinere etiam sub mortali; quia fini matrimonij repugnant. Subscribo, quia hisce in materiis cautè agendum.
- Sanch.** 69. *Ex minima non seminat in copula: potest ne postea se manibus, aut motu corporis prouocare?* Affirmatiuè respondet *Sanchez de Matr. tom. 3. lib. 9. d. 17. num. 12.* quia quamuis semen mulieris ad generationem non sit necessarium, multum tamen conferre medici asseruere. Vnde prouocatio illa dici potest maritalis copulæ complementum.
- Præp.** 70. *Vir copulam inceptam ex morbo, aut alia causa interrumpit: est ne mortalis pollutio extra vas inde sequitur?* Si non intenditur, & si fit sine consensus periculo, minimè; quia ex opere licito sequeretur. *Præpositus q. 74. art. 10. dub. 1.*
- Less.** 71. *Potest ne fornicarius ab actu retrocedere etiam post semen missum à femina, & cum periculo contra vas seminandi?* Potest, si ex penitentiæ gerat affectu, aut infirmitate. *Lessius lib. 4. c. 3. auv. 7. n. 55.*

72. Licet ne medicamentum sumere, ad conuertendum seman in alium humorem, ut licitè possit profundi? Afferuit Sanchez Sanch. d. 17. num. 15. Sed alij abnegant; quia huiusmodi emissio repugnat eius institutioni.

73. Licet ne in coniugij absentia verenda propria libidinose atrectare? Existimat Præpositus quest. 9. dub. 26. num. 188. Præp. non esse mortale, si huiusmodi tactus ad illicitum actum non referantur, etiam si adsit pollutionis periculum; quia licet non referantur actu, tamen ordinantur sua ex natura ad conjugalem actum. Approbat Gaspar Hurtado de Matr. d. 10. Hurt. dif. 10. num. 49. Porro Vasquez contrarium asseruit, quia malum intrinsicè, quem secum propriam libidinem explere, aut saltem explendi subiacere periculo.

74. Licita ne oscula, & tactus inter sponfos de futuro? Hur- Hurr. tado citat. num. 48. illicita asseruit; quia inchoatio contra- ctus non transfert dominium rei, & qui non habet dominium non potest co- uti, ne inchoatè quidem. Attamen Sanchez Sanch. d. 46. num. 50. & alij multi affirmant licere, si adsit pollutio- nis & consensus in rem illicitam periculum; quia sponsalia tanquam inchoatio matrimonij iustificat tactus & oscu- la, quæ sunt quædam conjugalis copulæ inchoatio. Tactus inquam, qui non sint nimium impudici, hi enim semper interdiciuntur ob nimiam commotionem. Salas 1. 2. tom. 2. Salas. quest. 74. tractat. 13. d. 6. less. 26. num. 117. pudendorum

permittit aspectus, quia non tantam habent connexio- nem cum copula, quam tactus. Ast ego semper hanc sen- tentiam, ob commotionis immoderantiam, improbabi- lem iudicavi. Sanchez citatus ait licere oscula & tactus ex- ternos, etiam si secutura pollutio prævideatur, dummodo adsit iusta causa sponso, scilicet ad vitandam inurbani- tatis, seu austeritatis notam. Porro alia adsunt ab- legandæ notæ huiusmodi documenta, & ideo illicitam esse dixerim tam obnoxiam periculo demonstratio- nem.

75. Mortalia ne oscula & amplexus, aut manuum contrec- tatio inter solutos? Aliquis doctus distinxit. Aut delectatio, quæ in osculis, & amplexibus sentitur est merè sensualis consistens in proportione obiecti ad sensum tactus: & non est aliud quàm delectatio de re blanda, tepida, leni, tene- ra, &c. absque alia delectatione turpi: aut est delectatio coniuncta cum commotione carnis, & spirituum genera- tioni inseruientium. Tactus (ait ille) & oscula cum priori delectatione non esse libidiosa & mortalia; cum posteriori

autem & libidinosa, & mortalia proculdubio esse. Equidem cum *Sanctio summ. tom. 2. lib. 5. cap. 6. num. 12. Baldello tom. 1. lib. 3. d. 14. n. 4.* & totius iam Societatis schola asseruerim totum id, quod in re venerea paruitas materiæ olim poterat vocitari, esse sub mortali illicitum. Res venerea est? nunquam est parua.

§. 7. *De pollutione.* 76. *Dixisti, pollutionem & voluntariam, & inuoluntariam esse; hanc accidere in somnis, aut in vigilia præter voluntatem illam fieri homine consentiente, & vocari mollitem: quaerim, an procurari possit, ad vitandum aliquod graue salutis detrimentum?* Aliquando *Sanchez. de Matrim. tom. 3. lib. 9. d. 17. num. 17.* docuit licere medicamentis, imò fricationibus, ad vitanda venenosa accidentia, & detrimentum salutis, quod ex semine corrupto timetur; dummodo constet saltem probabiliter, semen esse corruptum, & absit in delectationem consensus: quia semen corruptum verum semen non reputatur. At re attentius considerata, doctissimus, ac castissimus Pater ab illa se opinione retraxit in *sum. tom. 2. lib. 5. cap. 6. num. 22.*

Sanchez. 77. *Peccat ne, qui dans operam rei licite patitur pollutionem?* Minimè; quia actio illa per accidens in pollutionem influit. Hinc colligo non teneri quem abstinere à calidis cibis, ab equitatione, à tali accumbendi ratione, quibus expertus pollui, non tamen consentire: licitum esse chirurgo verenda infirmi contrectare, si dum adest pollutio, abest periculum consentiendi: Confessarium non teneri à fœminarum confessionibus abstrahi, nisi polluendus periculo consentiendi subiaceat. Ex doctrina *Vasquez. 1. 2. tom. 1. d. 11. num. 9.* *An pollutio prouisa ex tactibus licitis iuxta patriæ consuetudinem, sed non intenta, est ne peccatum?* Non, si absque consensus periculo fiat; ad inurbanitatis vitandam suspensionem. *Sanchez de Matrim. tom. 7. lib. 9. d. 45. num. 8.* Pono opus esse illicitum, sed non in genere luxuriæ: & rogo, an inde sequens præuisa pollutio sit lethale peccatum? v. g. peccat quis mortaliter in nimio cibo, aut potu, tenetur ne se reum pollutionis sequentis habere? Minimè, si præter intentionem accidit. *Vasquez citat. num. 9.*

Vasq. 78. *Quid si opus illicitum sit in genere luxuriæ, sed leue: v. g. l'uis tactus manus, visio, verba, lectio aliquantulum immoesta?* Pollutio inde præuisa, sed non intenta, veniale solum peccatum est; quia ex veniali causa accidentaliter procedit. *Tann. us 1. 2. d. 4. quest. 8. art. 6. num. 123.* Colligo fœminam que dum confabulatur cum viro sibi, in matrimonium iungendo

Tann.

gendo verba amatoria profert solummodo peccati venialis
rea venialiter etiam peccare, si pollutionem patitur absque
scandalo, & consensus periculo. *Sanch. de Matr. tom. 3. lib. 9. Sanch.*
d. 46. num. 37.

79. *Tam suppono, opus esse mortale in genere luxurie: quòdnam
peccatum erit pollutio sequens? Mortale quidem non solum
in specie luxuriæ, sed in molliciei specie; quia opus illud
per se grauter concurrat in pollutionem. Igitur pollutio ex
aspectibus, tactibus, & cogitationibus mortalibus lethalis
proculdubio est. Sanchez citat. d. 45. n. 30. Sanch.*

80. *Incipit in somnopollutio: an in vigilia sub mortali pia-
culo reprimenda? Afferit Toletus lib. 5. cap. 13. num. 1. quia ho- Tolet.*
mo vigilans perfecta deliberatione, ac libertate potitur. At
Saa 5. Luxuria, num. 10. contrarium docuit; quia pollutio Saa.
inuoluntariè & sine piaculo cœpit: effusio verò in vigilia
illius inculpabilis causæ est naturalis effectus. Admonet au-
tem aprè *Fagundez præc. 3. lib. 3. cap. 6. num. 11. veram esse Fagund.*
*Saa opinionem, quando euigilans certus esset, quod consen-
sum non esset adhibiturus.*

81. *De infando crimine pauca profabimur. Solummodo que- §. 8.*
serim, an circumstantia agentis vel patientis sit aperienda in De Sodo-
confessione? Afferit Card. Lugo de pœn. d. 16. sect. 5. §. 1. n. 243. mia.
explicandam; quia diuersa specie malitia est in agente, *Lugo.*
qui eo tactu impudico se polluit; ac in patiente, qui eod-
dem tactu passiuo solummodo cooperatur pollutioni alte-
rius.

82. *Constat, delectationem morosam esse consensum volun- §. 9.*
tatis in appetitibus illicitis: hunc autem consensum duplicem esse De dele-
possè, expressum, & tacitum; expressum, quando voluntas dele- *ctatione*
ctationes huiusmodi positiuè acceptat: tacitum, quum post per- *morosa.*
fectam aduertentiam, & deliberationem, adhuc homo motus
illos permittit, & quantum moraliter potest ad repellendum eos,
non exercet: Rogo, an sit peccatum mortale non solum quando
voluntas positiuè consentit, sed & quando permissiuè se habet,
non impediendo huiusmodi motus? Afferit *Vasquez 1. 2. Vasq.*
tom. 1. d. 108. num. 2. quia consensus interpretatiuus æquiua-
let formali.

83. *Num morosa delectatio possit specie distingui? vel omnis
delectatio morosa contra castitatem sit eiusdem speciei? Dele-*
ctatio morosa consistens in actu voluntatis efficaci in ordine
ad executionem actus, qui est delectationis obiectum, est
eiusdem speciei cum ipso actu. v.g. delectatio morosa, seu
desiderium adulterij est eiusdem speciei cum adulterio. At si

delectatio non fit cum efficaci ad opus, sed consistit in simplici complacentia, ad speciem diuersam referenda non est quia simplex complacentia de coniugata, non versatur circa adulterium, vt iniuriosum alteri, & sic non contrahit adulterij malitiam. Porro simplex complacentia ad actum externum non progreditur, sed quancunque mulierem respicit vt pulchram, & delectabilem, &c. *Vasquez. 1. 2. tom. 2. d. 112. cap. 2.*

Vasq. 84. *Quid dicendum de circumstantijs persone qua mortali delectatur? an delectatio sacerdotis, v. gr. & delectatio coniugati specie distinguantur? Ita planè, quia prima est delectatio contra Religionem, secunda contra iustitiam. Reginaldus tom. 2. lib. 12. c. 2. sect. 3. n. 13.*

Regin. 85. *An omnis delectatio mortosa sit mortalis adeo, vt paritas materia graui non excuset à crimine? Si est de actu intrinsecè malo, vt futuro, adulterio, &c. mortalis est, nec paritas materia excusat: quia omnis cogitatio venerea, (v. gr.) est inchoata pollutio. Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 13. num. 109. Si verò actus sui malus solum quia prohibitus aliqua lege positua Delectatio illius mortalis non est, quia lex positua actus internos non prohibet. Vnde delectari esu carniū in die Veneris, non est mortale, nisi versetur circa illum actum vt prohibitum, quod raro continget. Tannerus 1. 2. d. 4. q. 1. dub. 7. n. 137.*

Lessius. 86. *Est ne peccatum mortale delectatio mortosa coniugata in coniugis absentia, absque pollutionis periculo? Non; quia de actu licito, & in ordine ad actum licitum, qui est copula coniugalis, delectatur. Absentia autem per accidens impedit ne talis copula geratur. Quid si copula cogitetur vt praesens, quando ipsa copula est ipsis illicita ob valetudinis periculum, aut abortum, aut ob quamcunque circumstantiam extrinsecam?*

Sanch. *Asserit Sanchez tom. 3. de Matr. lib. 9. d. 4. num. 21. non esse inter coniuges illicitam huiusmodi delectationem, quia in hisce omnibus casibus copula est licita, & solum illicita per accidens.*

87. *Licet ne viduis de prelapsa licita copula delectari: aut sponsi de futuro de futura? Minimè; quia actus externus, de quo delectantur, nec viduis nec sponsis de futuro licitus est. Est autem dispar ratio de his ac de coniugibus circa copulam praeteritam, aut futuram; quia copula huiusmodi coniugibus hic & nunc non est impossibilis, quemadmodum illis. Scio Valentiam tom. 4. d. 6. quaest. 4. part. 4. contrarium probabiliter asseruisse.*

Valent.

88. Circa cogitationes requiro, num sit peccatum, si in cogitationibus veneris voluntas nec consentiat, nec dissentiat potest, sed tantum permittit se habeat, non impediendo, nec reprimendo motus luxuriet, quos posset reprimere ab his animum auocando? Probabiliter affirmat Sanchez peccatum mortale non esse. Periculosè planè huiusmodi cogitationibus laxabis habenas.

89. Circa verba quaesierim, an peccaret mortaliter qui sceminam sollicitaret sine intentione executionis, ob solam ostentationem amoris; si sciat cerè illam minimè ad assensum alliciendam? Peccat planè; quia ad scandalum illam affert. Quid si tam effrenat & libidinis sit qui sollicitat, tantàque iam infamia circa libidinem laboret, ut nullatenus scemina ad scandalum afferenda sit? Non delinquet mortaliter.

90. Circa opera denique requiro, quandònam scemina vi compressa à viro non peccabit lethaliter? Si habeat firmam voluntatem non consentiendi, & impediatur, quantum in se est, ne sibi vis inferatur, clamore, & nisu corporis: alioquin consentitur. Ita Valentia. Quid si obniti non possit, nec clamare ad vitandam mortem, vel graue incommodum infamiae? Asserit Salas, posse pari externam corruptionem non consentiendi, sed merè passiuè se habendo. Imò cum periculo consentiendi. Attamen quod ad vltimum id spectat, mei Magistri doctissimi venia, ab eius opinione recedo; quod enim malum intrinsecè est, nullo est licitum pretextu.

91. Dixisti tactus impudicos in Ecclesia factos sine periculo pollutionis non habere ratione loci sacri specialem malitiam sacrilegij in confessione aperiendam; quia, ut Sanchez adnotat, Ecclesia tantum, aut emissione sanguinis, aut feminis violatur: rogo num pollutio, aut fornicatio occultiè facta contineat specialem malitiam sacrilegij? Non continere probabiliter Vasquez affirmat; ego cum Suariorum probabilius contrarium teneo, quia licet nullum sit scandalum, tamen loci sanctitas violatur.

92. Coniugatus sui ipsius tactui operam impedit causa voluptatis, extra coniugij actum: num peccat mortaliter? Etiam si periculum pollutionis absit Vasquez, asserit lethaliter delinquere; quia non habet dominium sui corporis in ordine ad venerem secum explendam, sed cum coniuge.

93. Dixisti Confessarium posse confessiones audire cum pollutionis periculo, modo consensus periculum absit, non aliter. Rogo, an pollutio proueniens equitanti necessario, cum consensus periculo, sit mortale? Non sequor Ferdinandum à Castro asserentem; quia qui ex causa (ait) necessaria vel vigente se

exponit periculo peccandi, non peccat, si determinatam habeat voluntatem non delinquendi; est enim tunc periculum illud inuoluntarium. Nec tamen non sequendo, improbabilem ideo tanti viri mei amantissimi sententiam affirmo.

Turriá. 94. *Licitum ne sumere medicinam effusionis seminis pro-uocatiuam? Ex Turriano* respondeo licitum esse, si pollutio non intendatur, sed alius effectus utilis ægrotanti.

95. *Inchoatam dixisti in somno pollutionem, non tenetur qui euigilans reprimere? Quid si gaudeat de illa pollutione: vel opteuenire? Si gaudeat, vel optret non ob delectationem, sed propter sanitatem, vel ad sedandas tentationes, nec peccatum quidem veniale est.*

Bald. 96. *Datur ne in rebus ueneis paruitas materia? Minimè; cum enim nulla sit tam exigua fornicatio, quin sit peccatum mortale, & delectatio sequatur naturam actus: omnis delectatio morosa in hac materia erit peccatum mortale. Baldellus tom. I. lib. 3. d. 14. n. 4.*

Sanch. 97. *Alterius nomine scribit quis litteras, aut defert ad mulierem, quibus ad peccandum inuitatur: delinquit ne mortaliter? Non delinquere affirmat Saa. Cum Sanchez autem grauius peccare asseruerim; quia malum intrinsecè patratiõni delicti dare operam.*

Valent. 98. *Licet ne ex iusta causa locare domum meretrici, vel alicui petenti ad fornicandum? Valentia docet licere; quia locare domum, est res per se indifferens, quæ ex sola praua abutentis intentione ad malum ordinatur. Tamen si expressè dari sibi domum amicus petierit, vt illicitis fruatur optatis, sub mortali negare teneris; quia res iam minimè indifferens.*

Tolet. 99. *Licet ne medico ad pollutionem ciendam medicamina ordinare? Minimè; (vt ait Toletus) quia sicut intrinsecè malum est ipsum ægrotum procurare, licet sit propterea ab egritudine eruens, ita nec medico operam dare licebit huiusmodi in ægrotante effectum.*

Sanch. 100. *Coniugatus de copula imaginaria cum aliena uxore delectatur, peccat quidem contra castitatem; rogo an etiam contra iustitiam delinquat? Affirmo etiam contra iustitiam delinquere; quia coniux per matrimonium non tantum corpus, sed etiam coniugi obligauit affectus. Ita Sanchez.*

101. *Licet ne rogo rursus Ecclesiasticis legibus uxorem in adulterio deprehensam occidere? Minimè, ob periculum manifestum damnationis occisæ: accusanda potius, & iudicis sententia punienda.*

102. Num Bulla Pij V. contra Clericos Sodomitas obliget in foro conscientia? Henriquez sentit vsu non esse receptam probabiliter, nec in conscientia foro obligare. Quod si vsu recepta sit, Clericus forminam in indebito subigens vasi, non committit proprie Sodomiam; quia licet non seruet debitum vas, seruat tamen sexum. Nec incurrit ex *Suario* pœnas Bullæ intra vas masculi semen non immittens; quia delictum non est consummatum. Nec ex *eodem* qui non nisi bis, aut ter in Sodomiam sunt lapsi; quia Pontifex has pœnas Clericis exercentibus Sodomiam infligit. Nec (adhuc ex *Suario*) ante sententiam iudicis declaratoriam pœnas Bullæ in foro conscientia incurrun; quia nulla lex pœnalis obligat homines, ad se prodendum. Colligo Clericum exercentem Sodomiam, si sit contritus, etiam retento beneficio, officio, & dignitate, omnino esse absolendum.

EXAMEN IX.

De legibus in particulari circa materiam septimi Mandati Decalogi de Furto.

CAPVT PRIMVM.

De graui Furti materia.

1. *Vid est Furtum?* Occulta ablatio rei alienæ domino rationabiliter inuito. *Rapina quid?* Est ablatio rei alienæ per violentiam.

2. *Quòdnam peccatum Furtum, aut Rapina?* Mortale ex genere suo; fieri tamen veniale possunt ex paruitate materia, vel ratione indeliberationis, & quando dominus quoad substantiam rei acceptæ non est inuitus, sed solum quoad modum; v.g. quando pater agrè fert rem, quæ auferatur à filio, non peti.

3. *Quenam quantitas est sufficiens materia ad peccatum mortale furti?* Variè respondent Doctores. Alij enim quatuor auliorum vel regalium summam grauem esse respectu omnium asserunt: alij aureum quid esse notabile affirmant respectu diuitum, respectu mediocrium medium aureum, respectu autem pauperum duorum regalium, imò minorem quantitatem respectu alicuius particularis sufficere per acci-